

Kriterier för riksintresse friluftsliv

I arbetet med sektorbeskrivning för områden av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten tagit fram ny och förenklad struktur för huvudkriterierna och tillhörande värden och kvaliteter. Syftet och bakgrunden till ändringarna var:

- Behovet av att skapa en tydlig och enklare struktur av huvudkriterier med en tydligare koppling mellan huvudkriterier, värden och kvaliteter vad som ska beskrivas i värdebeskrivningen.
- Förenkla och rensa bland de tidigare stödkriterierna.
- Inte förändra kriterierna i sak, så att det blir helt andra områden som faller ut som riksintressanta, eftersom huvuddelen av anspråken har bedömts som aktuella.

I samband med remissen inkom många konstruktiva synpunkter på kriterierna som vi har hanterat. Hur vi hanterat remissvaren framgår av samrådsredogörelsen till sektorbeskrivningen.

Vi arbetar med att ta fram en vägledning till värdebeskrivningarna, kriterierna samt de värden och kvaliteter som kopplar till kriteriet. De exempel som är angivna nedan kommer att kompletteras i den vägledningen.

Tidigare kriterier	Kriterier, värden och kvaliteter, beslutade 2026
Förutsättningar/utgångspunkter: - området har så stora friluftsvärden på grund av särskilda natur- och/eller kulturkvaliteter och tillgänglighet för allmänheten, att det är eller kan bli attraktivt för besökare från hela eller en stor del av landet eller utlandet, dvs. det har turistiskt intresse. -områden som är viktiga för många människors friluftsliv och att de kan nyttjas ofta och mycket – gäller främst storstadslänen.	Kriterium A - Område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser och/eller friluftslivsaktiviteter i natur- och/eller kulturlandskap. Minst två värden och kvaliteter, från listan nedan, ska finnas i området. Kriterium B - Område som i huvudsak är tillgängligt enligt allemansrätten Kriterium C - Område med värden som är, eller har potential att bli, attraktiva för många besökare från en stor del av landet eller utlandet, samt har få motsvarigheter. <i>eller</i> - Område med särskild stor betydelse för människor i en region genom att det kan besökas ofta och av många.
Huvudkriterier: • Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer. • Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter och därmed berikande upplevelser. • Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftslivsaktiviteter och därmed berikande upplevelser.	

De tidigare kriterierna var indelade i tre olika grupper. Dessa grupper kopplade inte tydligt till de tre huvudkriterierna. Idistödkriterierna är indelade i tre olika grupper. I förslaget i sektorbeskrivningen görs en ny indelning av stödkriterierna och en tydligare koppling till huvudkriterierna.

Tidigare grupper av stödkriterier	Beslutade januari 2026
1. Stödkriterier för berikande upplevelser 2. Stödkriterier för naturgivna förutsättningar för friluftsliv 3. Stödkriterier för goda förutsättningar för att behålla värden	Stödkriterier har ersatts av ”värden och kvaliteter” till kriterium A

Exemplen nedan är endast kortfattade och de kommer att kompletteras i en vägledning som tas fram när kriterierna är beslutade.

Tidigare stödkriterier	Beslutade värden och kvaliteter (januari 2026)
Särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur)	Utmärkande landskap eller områden med stark särprägel för en viss region <i>Exempel: en för regionen, eller landet, utmärkande särprägel i natur- eller kulturmiljön eller landskapet som bidrar till upplevelser för friluftsliv</i>
Intresseväckande naturvärden	Naturvärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden <i>Exempelvis att området har sällsynta växter och djur, hög artrikedom, variationsrikedom m.m..</i>
Intresseväckande kulturvärden	Kulturmiljövärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden <i>Exempelvis fornlämningar, kulturhistoriska byggnader och miljöer, kulturlandskap med få motsvarigheter i landet, skogar med fornlämningar, kulturlämningar stigar/vägar samt biologiskt kulturarv</i>
	Geologiska förutsättningar som särskilt bidrar till upplevelsevärden <i>Området har en intressant geologi, naturgeografiskt intressanta platser etc.</i>
Orördhet (frånvaro av ingrepp i landskapet)	Orördhet och stillhet, frånvaro av ingrepp i landskapet <i>Oexploaterat område med litet inslag av byggnader, verksamheter och liknande, inga störande ljus eller rörelser. Värdet är delvis att kunna uppleva ett landskap med frånvaro av moderna exploateringar.</i>
	Inget eller låg grad av artificiellt ljus

Stillhet/tystnad/låg ljudnivå	Tysta områden eller områden med god ljudkvalitet där framför allt naturens ljud hörs <i>Här finns ett nytt planeringsunderlag att använda för att identifiera områden med god ljudkvalitet.</i>
Tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.)	Utsiktspunkter som möjliggör perspektiv och utblickar över landskap och vatten utan exploatering, fri horisont
	Utsiktspunkter, möjlighet till utblickar över (alla typer av) landskap och vatten
Omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.)	Omväxling och variation i landskapet <i>Variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten, vegetation, kulturprägel m.m.</i>
Att området har sällsynta växter och djur	---- ingår i värdet / kvaliteten ”Naturvärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden
Artrikedom	ingår i värdet / kvaliteten ”Naturvärden och landskap som särskilt bidrar till upplevelsevärden se ovan
Särskilt goda förutsättningar för friluftslivsaktiviteter	Särskilt goda naturgivna eller fysiska förutsättningar för specifika friluftslivsaktiviteter <i>Exempelvis naturgivna förutsättningar för specifika friluftslivsaktiviteter. Det ska vara naturgivna förutsättningar som det finns få motsvarigheter till nationellt eller i delar av landet, ex. långa sandstränder, klätterklippor, vatten- och terrängförhållanden för andra aktiviteter. Tänk aktiviteter både i och vid vatten och på land-</i>
Bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar	---- utgår som eget kriterium men kan ingå ovan och/eller i beskrivningen av området i värdebeskrivningen
Lämplig terräng med variationsrik topografi	---- utgår som eget kriterium men kan ingå ovan och/eller i beskrivningen av området
Terrängförhållanden utan hindrande blockighet, snårigheter, brutenhet eller myrrikedom	---- utgår som kriterium, men kan ingå ovan och/eller i beskrivning av området
Förekomsten av sammanhängande gröna stråk	Förekomst av sammanhängande regionala gröna stråk
	God tillgänglighet till området (infrastruktur, kollektivtrafik)
Vattenanknutna friluftslivsaktiviteter ex forspaddling	----- utgår som eget kriterium i beskrivning av vilka aktiviteter som ska genomföras ska både aktiviteter på land och i vatten beskrivas
Berg/ klippor lämpligt för klättring	---- ingår i kriteriet särskilt goda naturgivna förutsättningar för friluftslivsaktiviteter
Områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, dvs att man under längre tid inte ser hus, vägar	--- ingår delvis i stödkriteriet orördhet och stillhet

och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden")	
Naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens	Utgår som eget stödkriterier men ska, om relevant, beskrivas i värdebeskrivningen under rubrikerna hur värdena ska tillgodoses eller hur de riskeras att påtagligt skadas
Tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade	Se ovan
Förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar)	Se ovan
Förekomst av anläggningar eller service, såsom toalett, sopsortering, parkering, eldstäder, lägerplatser, vindskydd, brygga - vattenanknutet o.s.v.	Område med omfattande eller särskilda anordningar för friluftsliv för tillgänglighet och för berikande upplevelser <i>I vägledningen till värdebeskrivningen kommer exempel på anordningar, anläggningar och service att anges. Exempelvis markerade leder för vandring eller andra ändamål, utsiktstorn, informationsskyltar, service, lägerplatser, toaletter, bryggor m.m</i>
Att det finns markerade leder och informationsskyltar	Ingår i ovan och får beskrivas närmare i värdebeskrivningen
Förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m.	Se ovan
Möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel).	God tillgänglighet till området (infrastruktur, kollektivtrafik) <i>Exempelvis infrastruktur, vägar, samt kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)</i>
	Möjlighet till övernattning i eller i anslutning till området
Möjlighet att bevara områden utan omfattande anordningar eller anläggningar ("vildmarksområden")	Utgår
Frånvaro av hinder för områdets användning för friluftssändamål, t.ex. inga eller små inskränkningar i allemansrätten.	Huvudkriterium B